

Nieuwe richtlijn voor praktijkopleidingen

Medewerkers en vrijwilligers in de sector bos en natuur doen regelmatig werk met een groot veiligheidsrisico. Voor het werken met bijvoorbeeld een motorkettingzaag, bosmaaier, of maaimachine, is een goede opleiding belangrijk en soms zelfs wettelijk verplicht. Er zijn allerlei instituten die opleidingen aanbieden, maar de inhoud van al die opleidingen verschilt aanzienlijk. Ook stellen de organisaties in bos en natuur verschillende eisen aan opleiding en ervaring voor het mogen werken met machines. Hierdoor ontstaat onduidelijkheid over welke werknemers, welke werkzaamheden mogen doen. Daarom heeft de werkgroep Arbo en veiligheid van de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) voor de sector bos en natuur duidelijke en eenduidige opleidings- en ervaringseisen voor werken met machines opgesteld. Deze zijn beschreven in de 'richtlijn praktijkopleidingen'.

— Eric Vogel (Natuurmonumenten)

> Uitgangspunt van de richtlijn is dat medewerkers de juiste opleiding, ervaring en competenties hebben om bepaalde werkzaamheden te doen.

Werkgevers moeten dus geschikte opleidingen vragen en opleidingsinstituten moeten deze ook zo aanbieden. In de richtlijn staat wat de eisen zijn om een bepaalde opleiding te mogen volgen en ook of ze door uitsluitend medewerkers, of ook vrijwilligers mogen worden gevolgd. Soms gelden voor vrijwilligers dezelfde opleidingsvereisten als voor medewerkers. Ook is afgesproken dat de opleidingen elke drie jaar moeten worden herhaald. Binnen de bos- en natuursector stellen organisaties op basis van deze richtlijn dezelfde eisen.

Open standaard

De richtlijn is samen met vertegenwoordigers van de Landschappen, Landschapsbeheerorganisaties, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Federatie Particulier Grondbezit opgesteld. De richtlijn is in lijn met de Nederlandse wetgeving en de European Chainsaw Standard (ECS). De richtlijn is een open standaard voor opleidingen, die wordt beheerd door de VBNE. Open betekent dat iedereen de volledige tekst kan downloaden vanaf de website www.vbne.nl en dat in principe elk opleidingsinstituut de opleidingen kan aanbieden. In de eindtermen van de richtlijn staat wat deelnemers aan de opleidingen na afloop moeten kunnen (en wat dus in de opleiding aan bod moet komen). Het mag dus niet uitmaken waar iemand de opleiding volgt. De trainingen worden -bij goed gevolg- afgesloten met een certificaat van het opleidingsinstituut en daarop de vermelding 'volgens VBNE richtlijn praktijkopleidingen 2018'. De arbocatalogus Bos en Natuur neemt een verwijzing naar de richtlijn

praktijkopleidingen op zodat het verplicht wordt voor alle organisaties die aan de arbocatalogus verbonden zijn.

Werkgevers weten wat iemand met een bepaalde opleiding wel en niet kan en mag doen. Naast veilig werken en het voorkomen van ongevallen, bevordert deze richtlijn de samenwerking en uitwisselbaarheid tussen organisaties door het gebruik van vergelijkbare certificaten en daaruit volgend uniforme werkwijzen in het veld.

Richtlijn in relatie tot ECS

Voor kettingzaagopleidingen bestaat de mogelijkheid tot European Chainsaw Standard (ECS)-certificering. Daarbij worden aan de opleidingsinstituten extra kwaliteitseisen gesteld die de onafhankelijke European Forestry and Environmental Skills Council (EFESC) controleert. De kettingzaagopleidingen zelf worden afgerond met een examen door een onafhankelijke trainer. Een ECS-certificaat wordt opgenomen in een persoonsregister op internet en wordt in heel Europa erkend. Het is levenslang geldig.

In de richtlijn staat hoe die zich verhoudt tot het ECS. Vier van de zeven opleidingsniveaus kettingzagen die in de richtlijn praktijkopleidingen zijn opgenomen als open standaard, zijn direct vergelijkbaar met de ECS-indeling. Met of zonder ECS: deelnemers aan deze opleidingen beschikken, als ze geslaagd zijn, over dezelfde kennis, vaardigheden en competenties. Groene organisaties kunnen er zelf voor kiezen of zij hun werknemers willen laten certificeren met het keurmerk ECS.

Een handzaag blijft veiliger!

Handzagen is altijd veiliger dan kettingzagen. Een gevaar dat er niet is, kan immers ook geen schade veroorzaken. Door innovatie in materiaalgebruik en slijptechniek zijn er nu handzagen te koop waarvan de fabrikant aangeeft dat ze net zo effectief zijn als kleine motorkettingzagen. Deze zagen zijn aanzienlijk beter dan de ons bekende handzagen. Voor bijvoorbeeld dunningswerkzaamheden waarbij veel moet worden gelopen zijn deze lichtgewicht handzagen een beter alternatief dan kettingzagen.<

e.vogel@natuurmonumenten.nl

Opleiding	Vrijwilliger	Medewerker	ECS parallel
Kettingzagen			
KZ 1: Kortten van liggend hout	x	x	ECS 1
KZ 2: Zagen van kleine bomen en struiken	x	x	
KZ 3: Vellen rechtopstaande bomen	x	x	
KZ 4: Lichte velling		x	ECS 2
KZ 5: Zware velling		x	ECS 3
KZ 6: Stormhout (enkele boom)		x	
KZ 7: Stormhout vlaktegwijs			ECS 4
Bosmaaier			
Boma 1: Maaien met de bosmaaier	x	x	
Boma 2: Zagen met de bosmaaier	x	x	
Hulpverlening			
VHV 1: Veldhulpverlening (HGA)	x	x	
VHV 2 : Spoedeisende eerste hulp	x	x	
Maaien met machines			
MM 1: Eénassige maaier	x	x	
MM 2: Eénassige maaier (op talud)		x	
MM 3: Twee-assige trekker	x	x	
MM 4: Twee-assige trekker (op talud)		x	

